

Asia: VN/4677/2021

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet oppaan päivittäminen jatkossa?

Ovatko nykyiset luovutusperusteet olleet hyödyllisiä?

melko paljon

Kenen tehtävänä pitäisi olla luovutusperusteiden päivittämisen koordinointi?

Sosiaali- ja terveysministeriö

Mitä muuta haluaisit sanoa apuvälineiden luovutusperusteiden päivittämisestä?

Ministeriön tulee edelleen jatkaa oppaan päivittämistä sen asettaman työryhmän avulla. Lisäksi työryhmän tulee toteuttaa alatyöryhmiä eri apuväliluokkien kohdalla ja näin varmistaa riittävä asiantuntijuus oppaan toteuttamisessa. Myös asiakasnäkökulma tulee huomioida opasta päivittäessä (YK vammaissopimus). Opasta tulisi päivittää noin kerran vuodessa tai päivitystarpeen ilmetessä. Opasta tulisi myös päivittää, mikäli uusia apuvälineitä tulee palveluvalikkoon.

1. Johdanto

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Alueelliset poikkeukset eivät ole sallittuja, koska ne vaarantavat ja rikkovat tämän oppaan tarkoituksen yhdenvertaisesta lääkinnällisten apuvälineiden luovutuksesta koko Suomessa. Hyvinvointialueille ei voi myöntää lupaa tehdä omia poikkeuksia tai muutoksia luovutusperusteisiin.

2.1.1 Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluiden perusta

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tekstissä tulisi huomioida terveyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden yhteistyö. Näin apuvälinepalveluita suunniteltaessa saadaan aikaiseksi asiakkaan kannalta toimivin ja itsenäistä toimintakykyä tukeva ratkaisu. Yhteistyö myös nopeuttaa asiakkaan kuntoutumista esimerkiksi sairaalasta kotiutumista.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Selkäydinvammaiset Akson ry yhtyy Neuroliitto ry:n lausuntoon tästä kohdasta eli

”Luovutusperusteissa tulee korostaa, että asiakkaan yksilölliseen apuvälineen tarpeeseen vastataan terveydenhuoltolain perusteella, jos siihen sopivaa ratkaisua ei ole sisällytetty asumispalvelun palveluntuottajan ja hyvinvointialueen sopimuksessa asumispalvelun tuottamisesta.

Esimerkiksi asukas tarvitsee hoitajakutsujärjestelmän käsikäyttöisen hälyttimen sijaan leualla painettavan painikkeen.”

5. Apuvälineratkaisu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälinetarve tulee aina arvioida yksilöllisesti ja asiakkaan toimintakyky sekä käyttöympäristö ja arki huomioon ottaen. Hankintalaki ja sen kautta muodostunut perusvalikoima ei voi asettua yksilöllisen tarpeen edelle. Suorahankinta tulee olla mahdollinen aina, kun apuvälinettä arvioidaan. Pahimmillaan epäsojiva apuväline heikentää asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutusta.

Tämän oppaan tarkoituksena on yhtenäistää valtakunnallisesti lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet, joten teksti ”paikalliset toimintakäytännöt” on poistettava.

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Apuvälineen luovuttavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälinehuolto tulee olla saavutettavissa myös ilta-aikaan ja viikonloppuisin. Mikäli asiakkaalla ei ole ns. kaksoiskappaletta voi apuvälineen rikkoutuminen estää esim. työnteon tai opiskelun.

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kappale on selkeästi kirjoitettu. Mutta tekstissä tulisi myös huomioida tarkemmin kaksoiskappaleen määritelmä. Kaksoiskappale on samanlainen samaan käyttöön tarkoitettu väline (esim. manuaalipyörätuoli). Sähkömopo ja kelauksen keventäjät eivät ole toistensa kaksoiskappaleita.

7. Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kaksoiskappale on samanlainen samaan käyttöön tarkoitettu väline (esim. manuaalipyörätuoli). Sähkömopo ja kelauksen keventäjät eivät ole toistensa kaksoiskappaleita.

04 27 09 Lihastimulaattorit, ei ortooseina käytettävät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 09 Silmäripset ja kulmakarvat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 21 Silmäproteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 54 Sukupuolielämän apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 03 03 03 Kävelykepit, valkoiset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Sähköpyörätuolit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 39 01 Opaskoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 Näkemisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 01 Silmälasilinssit, 22 03 06 02 Kehykset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 03 Piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 27 Kuulon apuvälineiden lisävarusteet, 22 06 90 01 Pantakojeet, 22 18 24 Radiotaajuuslähetinjärjestelmät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 12 21 Kannettavat pistekirjoituksen muistiinpanovälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 27 16 Muistin tukena toimivat apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 30 15 Lukutelineet ja kirjanpitimet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 33 Tietokoneet ja päätelaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

90 01 02 Avustajakoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Selkäydinvammaiset Akson ry yhtyy Invalidiliitto ry:n lausuntoon Avustajakoirista.

” Invalidiliitto esittää, että vamman laadun kuvaus vaikea-asteisuudesta tulee poistaa, koska ei ole olemassa mitään mittaria tästä eikä edes STM:n apuvälineasetus edellytä vamman vaikea-asteisuutta. Opaskoiran kohdalla vaikea heikkonäkyisyys voidaan sen sijaan mitata, joten se ei ole analogisesti sovellettavissa avustajakoiran luovutukseen, koska näillä koirilla on eri käyttötarkoitus. YK:n vammaissopimuksen artiklan 1 (Tarkoitus) mukaisesti tulisi edellyttää pitkäaikaista fyysistä vammaa tai sairautta vaikea-asteisuuden sijaan.

Invalidiliitto esittää seuraavaa tekstimuotoilua avustajakoirien luovutusperusteiksi. Näemme, että avustajakoirat ovat osa fyysisesti toimintarajoitteen henkilön yksilöllistä kuntoutusprosessia ja apuvälinepalveluita. On tärkeää avustajakoiran luovuttamisen lähtökohtana, että kohderyhmä on selkeästi määritelty. Olemme pyrkineet tekstissämme täsmentämään avustajakoirien arviointi-, käyttöön perehdytys- ja seurantaprosesseja. Lisäksi vastuiden tulee olla selkeät; asiakas, julkinen terveydenhuolto ja palveluntuottaja.

”Koirat, jotka avustavat fyysisesti toimintarajoitteisia henkilöitä päivittäisissä toiminnoissa kotona ja kodin ulkopuolella.

Avustajakoira voidaan luovuttaa pysyvästi tai pitkäaikaisesti fyysisesti toimintarajoitteiselle henkilölle, jonka itsenäistä, fyysistä toimintakykyä koiran apu lisää.

Henkilö tarvitsee koiran apua säännöllisesti ja monipuolisesti omatoimiseen suoriutumiseen, osallistumiseen ja/tai liikkumiseen, ja apuvälineiden ja palveluiden kokonaisvaltaisen arvion perusteella koiran apu vastaa asiakkaan yksilöllisiä tarpeita.

Koira avustaa päivittäin arjen eri toiminnoissa esimerkiksi nostamalla, hakemalla ja kantamalla tavaroita, painamalla katkaisijoita, avaamalla ja sulkemalla ovia ja laatikoita, avustamalla riisuuntumisessa sekä muissa asiakkaan tarvitsemissä yksilöidyissä tehtävissä.

Avustajakoiran ohjaajalta edellytetään riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä sekä sitoutumista ja kokonaisvaltaista kykyä huolehtia koiran hyvinvoinnin ja sen osaamisen ylläpidosta. Ohjaajan sosiaalisen ja fyysisen toimintaympäristön tulee mahdollistaa koiran hyvinvoinnin ylläpito.

Julkisen terveydenhuollon asiantuntija tekee arvion luovutusperusteiden täyttymisestä ja asiakkaan soveltuvuudesta avustajakoiran ohjaajaksi.

Sen lisäksi palveluntuottajat arvioivat henkilön soveltuvuuden avustajakoiran käyttäjäksi käytännössä yksilöllisen arvioinnin avulla varmistuakseen asiakkaan toimintakyvyn ja toimi ta ympäristön mahdollistavan koiran hyvinvoinnista ja osaamisesta huolehtimisen.

Mikäli avustajakoiraprosessi tämän jälkeen etenee, luovuttaa palveluntuottaja soveltuvan, asiakkaan tarpeita vastaavaksi koulutetun koiran asiakkaan käyttöön terveydenhuollon päätöksen mukaisesti.

Koiranohjaajan perehdytys ja koiran käyttöön luovutus toteutetaan asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Julkisen terveydenhuollon asiantuntija seuraa koiran ohjaajan toimintakykyä ja tarpeita osana kuntoutusprosessia. Palveluntuottaja huolehtii avustajakoirakon osaamisen seurannasta ja tarvittavasta lisäkoulutuksesta sekä koiran hyvinvoinnin seurannasta. Onnistuneen seurantasprosessin edellytyksenä on asiakkaan, julkisen terveydenhuollon ja palveluntuottajan säännöllinen yhteistyö.

Avustajakoiran omistaa palveluntuottaja, jolta julkinen terveydenhuolto ostaa palvelun sopimuksen mukaisesti.

Avustajakoiran poistuessa työtehtävistä fyysisesti toimintarajoitteisen henkilön apuvälineprosessi toteutetaan uudelleen.” ”

LIITE 2 Lääkinnällisenä kuntoutuksena korvattavat silmälasit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Yleiset kommentit päivityksestä

Miten opasta tulisi kehittää jatkossa?

Apuvälinepalvelut tulee järjestää asiakkaalle yksilöllisesti, joustavasi ja oikea-aikaisesti. Asiakasta tulee kuulla ja hänen näkemyksensä apuvälineen tarpeesta ja kuntoutumisesta tulee huomioida tosiasiallisesti apuvälinepäättöä tehtäessä. Apuväline mahdollistaa käyttäjälleen itsenäisen ja omannäköisen elämän. Sopiva ja oikeanlainen apuväline vähentää muiden terveys- ja sosiaalipalveluiden käyttöä ja näin ollen edistää henkilön toimintakykyä.

Täckman Anni
Selkäydinvammaiset Akson ry